JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
PHILIPPE LÉGER
5 päivänä joulukuuta 2002 [1]

1. Käsiteltävänä olevassa asiassa Hoge Raad der Nederlanden (Alankomaat) esittää kaksi ennakkoratkaisukysymystä, jotka koskevat tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27 päivänä syyskuuta 1968 tehdyn yleissopimuksen [2] aineellista soveltamisalaa.

2. Kyse on pääasiassa sen ratkaisemisesta, soveltuuko Brysselin yleissopimus tullivelan maksua koskevaan kanteeseen, jonka on nostanut Alankomaiden valtio TIR-carnet'n antamiseen ja tuontitullien ja -maksujen takaamiseen valtuutettujen kansallisten yhdistysten antamaa takausta vastaan.

1 — Alkuperäinen kieli: ranska

2 — (EYVL 1972, L 299, s. 32). Yleissopimus sellaisena kuin se on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä 9 päivänä lokakuuta 1978 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 304, s. 1; yleissopimus muutoksineen, s. 77), Helleenien tasavallan liittymisestä 25 päivänä lokakuuta 1982 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 388, s. 1) sekä Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä 26 päivänä toukokuuta 1989 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 285, s. 1; jäljempänä Brysselin yleissopimus). Yleissopimuksen konsolidoitu toisinto (EYVL 1990, C 189, s. 2).

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Brysselin yleissopimus*

3. Brysselin yleissopimuksen soveltamisala määritellään sen 1 artiklassa seuraavasti:

"Tätä yleissopimusta sovelletaan yksityisoikeudellisissa asioissa, riippumatta siitä, millaisessa tuomioistuimessa niitä käsitellään. Erityisesti yleissopimusta ei sovelleta vero- tai tulliasioihin eikä hallinto-oikeudellisiin asioihin. [3]

Yleissopimusta ei sovelleta:

1) luonnollisten henkilöiden oikeudelliseen asemaan, oikeuskelpoisuuteen tai oikeustoimikelpoisuuteen eikä myöskään aviovarallisuussuhteisiin eikä perintöön ja testamenttiin

3 — 1 artiklan 1 kappaleen toinen lause on lisätty edellä mainitun 9.10.1978 tehdyn yleissopimuksen 3 artiklan mukaisesti Tanskan, Irlannin ja Yhdistyneen kuningaskunnan liittyessä Brysselin yleissopimukseen.

2) konkurssiin, akordiin tai muihin niihin rinnastettaviin menettelyihin

3) sosiaaliturvaan

4) välimiesmenettelyyn."

4. Kun Brysselin yleissopimusta sovelletaan, tuomioistuimen toimivalta perustuu sopimuksessa määrättyihin sääntöihin. Yleissopimuksen 2 artiklan mukaan kanne on pääsääntöisesti nostettava sen jäsenvaltion tuomioistuimessa, jossa vastaajalla on kotipaikka.

5. Yleissopimuksen 53 artiklan mukaan sopimusta sovellettaessa tarkoitetaan kotipaikalla myös yhtiön ja oikeushenkilön kotipaikkaa. Tuomioistuin soveltaa kuitenkin omia kansainvälisen yksityisoikeuden säännöksiään ratkaistessaan, missä yhtiön tai oikeushenkilön kotipaikka on.

B *TIR-yleissopimus*

6. TIR-carnet'isiin merkittyjen tavaroiden kansainvälistä kuljetusta koskeva tulliyleissopimus[4] on allekirjoitettu Genevessä 14.11.1975. Nykyisin se sitoo noin kuuttakymmentä sopimuksen osapuolta. Tämän yleissopimuksen on tehnyt neuvosto Euroopan yhteisöjen puolesta 25.7.1978 annetulla asetuksella N:o 2112/78.[5]

7. TIR-yleissopimuksen tarkoituksena on helpottaa kansainvälistä maantiekuljetusta yksinkertaistamalla ja yhdenmukaistamalla tullimuodollisuuksien täyttämistä rajoja ylitettäessä. Tätä varten siinä määrätään erityisesti, että tavaroiden osalta ei tule vaatia vienti- tai tuontitullien ja -verojen maksua eikä talletusta välitullitoimipaikoissa.[6]

8. Näiden helpotusten soveltamiseksi TIR-sopimuksessa vaaditaan, että tavaroiden mukana on koko kuljetuksen ajan yhdenmukainen asiakirja, TIR-carnet, jonka avulla valvotaan sitä, että kuljetus on sääntöjen mukainen. Sopimuksessa vaaditaan lisäksi, että kuljetukset tapahtuvat 6 artiklan määräysten mukaisesti sopimuspuolten hyväksymien yhdistysten takaamina.[7]

9. TIR-sopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa määrättiin ennen 17.2.1999 tehtyä sopimuksen tarkistusta seuraavaa:

4 — Jäljempänä TIR-yleissopimus.
5 — EYVL L 252, s. 1.
6 — 4 artikla.
7 — 3 artikla.

"Niillä ehdoilla ja sellaista vakuutta vastaan, jotka kukin sopimuspuoli määrää, se voi oikeuttaa yhdistykset joko itse tai muiden vastaavanlaisten yhdistysten välityksellä antamaan TIR-carnet'ita sekä toimimaan vakuuden myöntäjänä."

10. Jos TIR-kuljetuksessa tapahtuu väärinkäytös, erityisesti jos TIR-carnet'ta ei ole lähtöleimattu, tuontitullit ja -maksut erääntyvät suoritettaviksi. TIR-carnet'n haltija — pääsääntöisesti kuljetusliike — on suoraan maksuvelvollinen. Jos tämä ei suorita maksettavaksi erääntyneitä rahamääriä, kansallisen takausyhdistyksen on suoritettava maksu "yhteisvastuullisena" velallisena.

II Tosiseikat

11. Alankomaiden valtio on TIR-sopimuksen osapuoli. Sopimuksen 6 artiklan mukaisesti kyseisen valtion valtiovarainministeriö on valtuuttanut kolme kansallista kuljetusliikkeiden yhdistystä antamaan TIR-carnet'ita, sillä ehdolla, että se hyväksyi vakuuden, joka näiden yhdistysten oli hankittava.

12. Tämän vakuuden antaa vakuutusyhtiö Préservatrice Foncière Tiard SA, [8] joka on sijoittautunut Ranskaan. Siten eri asiakirjoissa PFA sitoutui Alankomaiden valtiota kohtaan omavelkaiseksi takaajaksi ja yhteisvastuulliseksi velalliseksi tuonti- ja vientitulleista ja -maksuista, jotka kansallisen kuljetusliikkeiden yhdistyksen antaman TIR-carnet'n haltijan on tulli- ja verolainsäädännön mukaan maksettava. [9]

13. Vuonna 1996 Alankomaiden valtio on nostanut PFA:ta vastaan kanteen Rechtbank te Rotterdamissa (Alankomaat). Tämän kanteen perustana olivat takaussitoumukset, jotka PFA oli antanut Alankomaiden valtion hyväksi, ja sen tavoitteena oli kansallisten yhdistysten tulli- ja maksuvelkojen maksaminen. [10]

14. PFA on esittänyt väitteen Rechtbank te Rotterdamin toimivallan puuttumista sillä perusteella, että oikeusriita kuului Brysselin yleissopimuksen soveltamisalaan ja että toimivaltainen tuomioistuin oli ratkaistava mainitun sopimuksen määräysten mukaisesti.

15. Rechtbank te Rotterdam ja valituksen perusteella Gerechtshof te 's-Gravenhage (Alankomaat) ovat hylänneet prosessiväitteen. Nämä tuomioistuimet katsoivat, että

8 — Jäljempänä PFA.
9 — Ennakkoratkaisupyyntö, s. 4.
10 — Ennakkoratkaisupyyntö, s. 1 ja 2.

valtuuttaessaan yhdistykset antamaan TIR-carnet'ita sillä ehdolla, että se hyväksyy viimeksi mainittujen hankkiman vakuuden, Alankomaiden valtio oli käyttänyt julkisoikeudellista toimivaltaansa ja että tehdessään takaussopimuksen PFA:n kanssa se käytti edelleenkin tätä toimivaltaansa. Ne katsoivat myös, että PFA:n maksettavat velat olivat tullivelkoja.

16. PFA on tehnyt kassaatiovalituksen Gerechtshofin tuomiosta.

III Ennakkoratkaisukysymykset

17. Hoge Raad der Nederlanden, joka epäili, oliko Gerechtshofin arviointi perusteltu, on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1. Onko Brysselin yleissopimuksen 1 artiklassa tarkoitettuna yksityisoikeudellisena asiana pidettävä valtion esittämää, yksityisoikeudelliseen takaussopimukseen perustuvaa vaatimusta, kun takaussopimus on tehty sellaisen ehdon täyttämiseksi, jonka valtio on asettanut vuoden 1975 TIR-yleissopimuksen 6 artiklan 1 kohdan perusteella eli käyttäessään julkisoikeudellista valtaa?

2. Voidaanko valtion vireille saattamaa oikeusriitaa, joka koskee yksityisoikeudellista takaussopimusta, pitää Brysselin yleissopimuksen 1 artiklassa tarkoitettuna tulliasiana sillä perusteella, että vastaaja voi vastineessaan vedota seikkoihin, joiden perusteella tuomioistuimen on tutkittava tämän sopimuksen kohteena olevien tullivelkojen syntymistä ja sisältöä ja annettava niistä ratkaisu?"

IV Arviointi

18. Koska Brysselin yleissopimuksen 1 artiklassa jätetään sen soveltamisalan ulkopuolelle tulliasiat ja koska ennakkoratkaisukysymyksen esittäneen tuomioistuimen toisella kysymyksellä pyritään selvittämään, onko kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävä oikeusriita tällainen asia, aloitan arviointini tästä kysymyksestä.

19. Mainitussa kysymyksessä ennakkoratkaisukysymyksen esittäneen tuomioistuimen lähtökohtana on se, että kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän oikeusriidan kohteena on yksityisoikeudellinen takaussopimus. Se haluaa selvittää, onko oikeusriita tulliasia sillä perusteella, että vastaaja voi kiistää sopimuksen kohteena olevan tullivelan.

20. Aluksi on asian ymmärtämiseksi tarpeen muistuttaa, mitkä ovat kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan oikeusriidan pääasialliset piirteet.

21. Kuten ennakkoratkaisupyynnössä mainitaan, vaatimuksella, jonka Alankomaiden valtio on esittänyt PFA:ta vastaan, pyritään PFA:n velvoittamiseen maksamaan tullivelat, ja tämän pyynnön perustana on oikeusriidan osapuolten välinen takaussopimus. [11]

22. Näin ollen oikeusriidan kohteena PFA:n velvoittaminen maksamaan tullivelat, ja oikeusriidan perustana on takaussopimus.

23. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä nimittäin johtuu, että Brysselin yleissopimusta sovellettaessa "oikeusriidan kohde" on vaatimuksen tavoite, ja käsitteeseen perusta kuuluu sopimussuhde tai oikeussääntö, jolle vaatimus perustuu. [12]

24. Ottaen huomioon nämä näkökohdat toinen ennakkoratkaisukysymys on ymmärrettävä niin, että sillä pyritään selvittämään pääasiallisesti, onko Brysselin yleissopimuksen 1 artiklaa tulkittava niin, että jäsenvaltion vireille panema oikeusriita, jonka kohteena on vastaajan velvoittaminen maksamaan tullivelat ja joka perustana on yksityisoikeudellinen takaussopimus, on tulliasia.

25. Tällä kysymyksellä ennakkoratkaisupyynnön tehnyt tuomioistuin pyrkii siten määrittämään, onko kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävä oikeusriita tulliasia sen kohteen vuoksi vai onko se yksityisoikeudellinen asia, koska sen perustana on yksityisoikeudellinen takaussopimus.

26. Komissio esittää, että kyseinen oikeusriita ei ole tulliasia. Arviointinsa tueksi se vetoaa ensiksi niihin syihin, joiden vuoksi vero- ja tulliasiat sekä hallinto-oikeudelliset asiat on jätetty Brysselin yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Komission mukaan kyseisen yleissopimuksen 1 artiklan 1 kappaleen toinen lause, jossa määrätään tästä soveltamisalan ulkopuolelle jättämisestä, on lisätty sen vuoksi, että tietyt oikeussuhteet, joita manner-Euroopan valtioissa pidetään julkisoikeuden alaan kuuluvina, kuuluvat Irlannissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa "civil law:n" alaan. Komissio korostaa, että takauksen ja takauksen edunsaajan välinen suhde on yksityisoikeudellinen. [13]

27. Toiseksi komissio esittää, että tämä soveltamisalan ulkopuolelle jättäminen on poikkeus siitä pääsäännöstä, jonka mukaan Brysselin yleissopimusta sovelletaan kaikkiin yksityisoikeudellisiin asioihin. Se päättelee tämän perusteella, että tulliasian on tarkoitettava ainoastaan todellisia tulliriitoja, eli valtion ja tullivelan päävelallisen välisiä oikeusriitoja. Se korostaa, että vastakohtaispäättelyn (a contrario) mukaisesti

11 — Tämän ratkaisuehdotuksen 13 kohta.

12 — Asia 144/86, Gubisch Maschinenfabrik, tuomio 8.12.1987 (Kok. 1987, s. 4861, Kok. Ep. IX, s. 273, 11 kohta) ja asia C-406/92, Tatry, tuomio 6.12.1994 (Kok. 1994, s. I-5439, 30 kohta).

13 — Sen kirjallisten huomautusten 21, 22 ja 23 kohta.

sen tekemä arviointi vahvistetaan asiassa Gourdain 22.2.1979 annetussa tuomiossa. [14]

28. En ole samaa mieltä komission kanssa. Kuten Alankomaiden hallitus, katson, että kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävä oikeusriita on Brysselin yleissopimuksen 1 artiklassa tarkoitettu tulliasia, ja sen vuoksi se jää sen soveltamisalan ulkopuolelle.

29. Perustan tämän arvioinnin ensiksi Brysselin yleissopimuksen 1 artiklan 1 kappaleen sanamuotoon, ja toiseksi yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön. Lopuksi tämä arviointi on mielestäni Brysselin yleissopimuksen rakenteen ja tavoitteiden mukainen.

30. Brysselin yleissopimuksen 1 artiklan 1 kappaleen sanamuodon osalta on korostettava, että siinä suljetaan nimenomaisesti sen soveltamisalan ulkopuolelle tulliasiat sellaisenaan. Mikään kyseisen määräyksen sanamuodossa ei rajoita tätä soveltamisalan ulkopuolelle jättämistä julkisen vallan käyttäjien ja tullivelan päävelallisen välisiin oikeusriitoihin.

31. En ole myöskään löytänyt tällaista rajoitusta tukevia seikkoja niistä perusteluista, joiden vuoksi edellä mainitun 9.10.1978 tehdyn yleissopimuksen laatijat ovat täsmentäneet Brysselin sopimuksen 1 artiklan 1 kappaleessa, ettei sitä sovelleta vero- ja tulliasioihin eikä hallinto-oikeudellisiin asioihin. Edellä mainitun 9.10.1978 tehdyn yleissopimuksen selityksistä ilmenee ainoastaan, että tämän täsmennyksen on katsottu olevan tarpeen sen vuoksi, että Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin oikeusjärjestyksissä ei eroteta julkisoikeudellisia ja yksityisoikeudellisia asioita. Kuitenkin Brysselin yleissopimuksen 1 artiklan 1 kappaleessa oleva viittaus, joka ei sisällä muita täsmennyksiä, käsitteeseen "yksityisoikeudellinen asia" yleissopimuksen soveltamisalan määrittelemiseksi perustui tälle erottelulle, joka on yhteistä alkuperäisille kuudelle jäsenvaltiolle. [15]

32. Tämän artiklan sanamuodon perusteella Brysselin yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle on jätettävä kaikki oikeusriidat, joiden kohteena on tullivelkojen maksaminen, riippumatta oikeusriidan vireille panon perustasta.

33. Tähän tulkintaan päädytään myös yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä arvioitaessa.

14 — Asia 133/78 (Kok. 1979, s. 733). Komission huomautusten 24, 25 ja 26 kohta.

15 — Ks. Schlosserin selvitys, joka koskee yleissopimusta Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaan yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan (EYVL 1979, C 59, s. 71, 82 ja 83).

34. Tähän mennessä yhteisöjen tuomioistuin ei ole joutunut tulkitsemaan Brysselin yleissopimuksessa tarkoitettua ilmaisua "tulliasia". Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on kuitenkin niin, että Brysselin yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävät vain viranomaisen ja yksityisoikeudellisen henkilön väliset riita-asiat kyseisen viranomaisen käyttäessä julkista valtaa. [16]

35. Edellä mainitussa asiassa LTU yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että Brysselin yleissopimuksen soveltamisalaan ei kuulu oikeusriita, joka koskee sellaisten maksujen perimistä, jotka yksityisoikeudellisen henkilön on suoritettava kansalliselle tai kansainväliselle julkisoikeudelliselle laitokselle laitoksen laitteiden ja palvelujen käytöstä, erityisesti kun käyttö on pakollista ja yksinomaista. [17]

36. Samoin edellä mainitussa asiassa Rüffer annetussa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että Brysselin sopimuksen 1 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuun käsitteeseen yksityisoikeudelliset asiat ei kuulu oikeusriita, joka koskee sellaisten kustannusten perimistä, jotka ovat aiheutuneet vesiväylien hoitamisesta vastaavan valtion nostaessa hylyn julkiselta vesiväylältä kansainvälisten velvoitteidensa täytäntöön panemiseksi sellaisten kansallisen oikeuden säännösten mukaisesti, joissa sille annetaan tätä vesiväylää hoitaessaan julkisen vallan asema yksityishenkilöön nähden. [18]

37. Tästä yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä seuraa näin ollen, että tietynlaisia riita-asioita on pidettävä Brysselin yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävinä joko asianosaisten välisten oikeussuhteiden laatua tai oikeudenkäynnin kohdetta luonnehtivien tekijöiden vuoksi. [19]

38. Tätä oikeuskäytäntöä voidaan mielestäni soveltaa täysin käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevassa tilanteessa. Oikeusriidan, jossa asianosaisina ovat Alankomaiden valtio ja PFA, kohteena on viimeksi mainitun velvoittaminen maksamaan tulleja ja maksuja, jotka ovat erääntyneet suoritettaviksi sen vuoksi, että TIR-carnet'ita ei ole lähtöleimattu. Riidan kohteena on siten tullien, valmisteverojen ja arvonlisäverojen periminen kolmansista maista peräisin olevista tavaroista.

39. Pannessaan yhteisön tullilainsäädäntöä täytäntöön, vahvistaessaan valmisteverojen ja arvonlisäveron suuruuden tuotteille ja

16 — Asia 29/76, LTU, tuomio 14.10.1976 (Kok. 1976, s. 1541, Kok. Ep. III, s. 203, 4 kohta); asia 814/79, Rüffer, tuomio 16.12.1980 (Kok. 1980, s. 3807, 8 kohta); asia C-172/91, Sonntag, tuomio 21.4.1993 (Kok. 1993, s. I-1963, 20 kohta) ja C-167/00, Henkel, tuomio 1.10.2002 (Kok. 2002, s. I-8111, 26 kohta).

17 — 4 kohta. Kyse oli reittimaksuista, jotka Euroopan lennonvarmistusjärjestö (Eurocontrol) perii ilma-alusten haltijoilta lentoturvallisuuspalvelujen käytöstä.

18 — 9 kohta.

19 — Em. asia LTU, tuomion 4 kohta ja em. asia Henkel, tuomion 29 kohta.

palveluille ja periessään erilaisina tulleina tai maksuina maksettavia rahamääriä jäsenvaltiot käyttävät kiistämättä julkista valtaa.

40. Kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän oikeusriidan kohteena on siten julkisen vallan käyttäminen, joten oikeusriita on jätettävä Brysselin yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

41. Seuraavaksi on mielestäni todettava merkityksettömäksi se seikka, että Alankomaiden valtio on nostanut kanteen PFA:ta vastaan yksityisoikeudellisen takaussopimuksen perusteella.

42. Oikeuskäytännön mukaan Brysselin yleissopimusta ei sovelleta tiettyihin riitaasioihin, jolloin on tutkittava asianosaisten välisten oikeussuhteiden laatua ja toisaalta oikeusriidan kohdetta. Mikäli toinenkin edellytyksistä täyttyy, voidaan soveltamisala sulkea pois. Toisin sanoen, jos pääasian oikeusriita koskee julkisen vallan käyttämistä, joko osapuolten välisen oikeussuhteen tai oikeusriidan kohteen osalta, se ei kuulu Brysselin yleissopimuksen soveltamisalaan.

43. Yhteisöjen tuomioistuin on siten edellä mainitussa asiassa Gourdain annetussa tuomiossa katsonut, että päätös, jonka tunnustamista pyydettiin, ei kuulunut Brysselin yleissopimuksen soveltamisalaan, koska tähän päätökseen johtaneen kanteen perustana olivat yksinomaan konkurssioikeudelliset säännökset. [20]

44. Kuitenkin toisin kuin komissio väittää, tästä tuomiosta ei voida vastakohtaispäättelyllä johtaa sitä, että yksityisoikeudelliseen sopimukseen perustuvan kanteen on kuuluttava Brysselin yleissopimuksen soveltamisalaan, jos sen kohde ei kuulu siihen.

45. Edellä mainitussa asiassa Rüffer annetussa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on nimittäin ratkaissut sen, riittikö oikeusriidan kuulumiseksi Brysselin yleissopimuksen soveltamisalaan se, että Alankomaiden valtio peri nostamiskuluja takautumiskanteella eikä hallinnollista tietä, kuten muiden jäsenvaltioiden sisäisessä oikeudessa säädettiin. Yhteisöjen tuomioistuin on antanut tähän kielteisen vastauksen. Se katsoi, että kanteen on katsottava jäävän Brysselin yleissopimuksen ulkopuolelle pelkästään sen seikan vuoksi, että vesiväylän hoitamisesta vastaava valtio toimii kyseiset kulut periessään sellaisen saamisoikeuden perusteella, joka perustuu julkisen vallan harjoittamiseen, riippumatta kansallisen oikeuden mukaisesti tätä varten käytettävissä olevan oikeudenkäyntimenettelyn luonteesta. [21]

20 — 6 kohta. Kyse oli cour d'appel de Paris'n (Ranska) päätöksestä, jossa velvoitettiin konkurssiin julistetun ranskalaisen yrityksen tosiasiallinen johtaja vastaamaan osasta sosiaaliturvasuorituksista johtuvista veloista voimassa olevan Ranskan konkurssilain mukaisesti.

21 — 15 kohta.

46. Edellä mainitussa asiassa Rüffer annetussa tuomiossa omaksuttu ratkaisu vaikuttaa minusta sellaiselta, että sitä voidaan soveltaa käsiteltävänä olevan asian kaltaisessa oikeusriidassa, jossa jäsenvaltio perii tullivelkoja päävelallisen takaajalta yksityisoikeudellisen takaussopimuksen perusteella. Tällaista oikeusriitaa käsittelevän tuomioistuimen on ratkaistava se, ovatko julkisen vallan käyttämiseen perustuvat saatavat perusteltuja. Tältä osin on huomautettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on korostanut, että takaaja saattoi käyttää samoja velkaan liittyviä puolustautumiskeinoja kuin päävelallinen.

47. Lisäksi edellä mainitussa asiassa Rüffer annetussa tuomiossa omaksuttu kanta on vahvistettu asiassa Rich 25.7.1991 annetussa tuomiossa.[22] Tässä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että jos oikeusriita kohteensa vuoksi jää Brysselin yleissopimuksen ulkopuolelle, ainoastaan tämä kohde on otettava huomioon.[23] Se päätteli tämän nojalla, että alustavalla kysymyksellä, johon kansallisen tuomioistuimen on vastattava kyseisen riidan ratkaisemiseksi, ei voida, kysymyksen sisällöstä riippumatta, perustella sitä, että mainittua sopimusta sovellettaisiin.[24] Tämä kanta on toistettu asiassa Owens Bank 20.1.1994 annetussa tuomiossa.[25]

48. Yhteisöjen tuomioistuin on vielä vahvistanut äskettäin asiassa Baten 14.11.2002 antamassaan tuomiossa[26] sen, että oikeusriidan jäämiseksi Brysselin yleissopimuksen ulkopuolelle riittää se, että pääasian oikeusriidassa on kyse julkisen vallan käyttämisestä joko asianosaisten välisen oikeussuhteen tai riidan kohteen osalta.

49. Mainitussa asiassa yhteisöjen tuomioistuimen oli ratkaistava kuuluuko Brysselin yleissopimuksen 1 artiklan 1 kappaleessa tarkoitetun käsitteen yksityisoikeudellinen asia soveltamisalaan takautumiskanne, jonka julkisoikeudellinen elin on nostanut yksityishenkilöä vastaan niiden määrien takaisin perimiseksi, jotka se on suorittanut sosiaaliavustuksena tämän henkilön eronneelle aviopuolisolle ja lapselle. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että oli tutkittava tämän kanteen nostamisen perusteet ja sitä koskevat yksityiskohtaiset säännöt.[27]

50. Korostan, että kyseisessä asiassa julkisen vallan edustajan nostama kanne oli takautumiskanne elatusvelvollista vastaan yksityisoikeudellisen velan perimiseksi. Vaatimuksen kohde oli siten yksityisoikeudellinen asia, ja se kuului tämän vuoksi Brysselin yleissopimuksen soveltamisalaan. Siten oli johdonmukaista, että yhteisöjen tuomioistuin tarkasteli, oliko julkisella vallalla kanteen perusteiden ja yksityiskohtaisten sääntöjen osalta erioikeuksia, jotka poikkesivat yleisesti sovellettavasta siviilioikeudesta, ratkaistakseen oliko kyseisen riidan katsottava

22 — C-190/89 (Kok. 1991, s. I-3855).

23 — 26 kohta. Yhteisöjen tuomioistuimen oli ratkaistava kysymys siitä, sovellettiinko Brysselin yleissopimuksen 1 artiklan 2 kappaleen 4 kohdassa määrättyä välimiesmenettelyn jättämistä sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle myös oikeusriitaan, jossa kyse on välityssopimuksen olemassaolosta alun perin.

24 — 28 kohta.

25 — C-129/92 (Kok. 1994, s. I-117, 34 ja 36 kohta).

26 — Asia C-271/00 (Kok. 2002, s. I-10489, 28 kohta).

27 — 30 kohta.

olevan Brysselin yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolella. Toisin sanoen oli tarpeen ratkaista, oliko tämä riita, joka ei jäänyt Brysselin yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle kohteensa vuoksi, jätettävä sen ulkopuolelle asianosaisten välisten oikeudellisten suhteiden vuoksi.

51. Päättelen siten yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön arvioinnin perusteella, että sen seikka, että kanne tullivelkojen maksamiseksi on nostettu yksityisoikeudellisen takaussopimuksen perusteella, ei voi asettaa kyseenalaiseksi kyseisen kanteen jättämistä Brysselin yleissopimuksen ulkopuolelle.

52. Lopuksi mainitun yleissopimuksen 1 artiklan tällaista tulkintaa tukevat mielestäni sopimuksen rakenne ja tavoitteet.

53. Olen nimittäin todennut, että Brysselin yleissopimus soveltuu kaikkiin yksityisoikeudellisiin asioihin. Tietyt luonteeltaan yksityisoikeudelliset asiat on kuitenkin jätetty sen soveltamisalan ulkopuolelle. Näitä asioita ovat yleissopimuksen 1 artiklan 2 kappaleen mukaisesti luonnollisten henkilöiden oikeuskelpoisuus tai oikeustoimikelpoisuus, aviovarallisuussuhteet, perintö ja testamentti, konkurssi, akordi tai muut niihin rinnastettavat menettelyt, sosiaaliturva ja välimiesmenettely. On mielenkiintoista korostaa sitä, että nämä soveltamisalan ulkopuolelle jätetyt asiat ovat sellaisia, joihin nähden asianosasilla ei ole itsenäistä tahtoa ja jotka koskevat yleistä järjestystä.[28] Lisäksi nämä asiat on jätettävä Brysselin yleissopimuksen ulkopuolelle ainoastaan, jos ne ovat oikeusriidan pääasiallisena kohteena.[29]

54. Päättelen tämän perusteella, että mainittujen asioiden osalta Brysselin yleissopimuksen laatijat ovat halunneet, että jäsenvaltion yksinomaista toimivaltaa vastaa tämän saman jäsenvaltion hallinnollisten viranomaisten ja tuomioistuinten toimivalta. Kun nämä asiat ovat oikeusriidan pääasiallisena kohteena, tämän jäsenvaltion tuomioistuinten katsotaan kykenevän ratkaisemaan ne parhaiten. Oikeusasemien tehokas suoja, joka on yksi Brysselin yleissopimuksen tavoitteita,[30] on varmistettu siten, että on määritetty kansallinen järjestelmä, joka on toimivaltainen kaikilta osin, eikä tämä suoja edellytä tätä alaa koskevien tuomioiden vastavuoroisen tunnustamisen varmistamista.[31]

55. Tällaista päättelyä on mielestäni sovellettava myös julkisoikeudellisiin asioihin, joissa jäsenvaltio käyttää julkiseen valtaan perustuvia etuoikeuksiaan. Jättämällä tulliasiat soveltamisalan ulkopuolelle sellaisenaan 9.10.1978 tehdyn yleissopimuksen laatijat ovat mielestäni halunneet

28 — Ks. kertomus tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevasta 27 päivänä syyskuuta 1968 tehdystä yleissopimuksesta, nk. Jenardin kertomus (EYVL 1979, C 59, s. 1, 10).

29 — Idem.

30 — Ks. Brysselin yleissopimuksen johdanto-osa.

31 — Ks. sosiaaliturvan osalta edellä mainittu asia Baten, tuomion 43 kohta.

täsmentää, että kaikki riidat, joiden kohteena on tulliasia, kuuluvat sen valtion tuomioistuinten toimivaltaan, jonka lainsäädäntöä kyseiseen asiaan sovelletaan.

56. Sitä vastoin komission tukema kanta voisi, kuten se itsekin myöntää,[32] johtaa siihen, että kanne päävelkojaa vastaan ja kanne velan takaajaa vastaan nostetaan eri valtioiden tuomioistuimissa, vaikka ne koskevat samaa tullivelkaa. Brysselin yleissopimuksesta voidaan tosin löytää ratkaisu tällaisen tilanteen tai yhteensopimattomien päätösten tekemisen välttämiseksi.[33] Kuitenkin mahdollisuus, että eri jäsenvaltioissa nostetaan samanaikaiset kanteet, on yksi lisäperuste siihen, että hylätään Brysselin yleissopimuksen 1 artiklan tulkinta tavalla, joka ei vaikuta perustellulta määräyksen sanamuodon, oikeuskäytännön eikä kyseisen yleissopimuksen rakenteen vuoksi.

57. On nimittäin muistutettava, että Brysselin yleissopimuksen tavoitteena olevan tuomioiden vapaa liikkuvuuden tarkoituksena on ennen kaikkea hylätä sellaiset ratkaisut, joista aiheutuisi oikeudenkäyntien toistuminen eri tuomioistuimissa ja siihen liittyvä yhteensopimattomien päätöksien antamista koskeva vaara.[34]

32 — Ks. sen kirjallisten huomautusten 28, 29 ja 30 kohta.

33 — Komissio lainaa tältä osin Brysselin yleissopimuksen 6 artiklan 1 kohtaa, jossa määrätään, että kanne voidaan nostaa, jos asiassa on useampia vastaajia, siinä tuomioistuimessa, jonka alueella jollakin vastaajista on kotipaikka, ja 22 artiklaa, joka koskee toisiinsa liittyviä kanteita.

34 — Ks. julkisasiamies Darmonin ratkaisuehdotus edellä mainitussa asiassa Rich, ratkaisuehdotuksen 1 kohta.

58. Tämän Brysselin yleissopimuksen tavoitteen vastaista olisi siten määritellä sen soveltamisala niin, että kanteeseen saman tullivelan maksamiseksi sovellettaisiin eri toimivaltamääräyksiä sen mukaan, onko se nostettu takaajaa vai päävelkojaa vastaan. Tästä seuraa, että takaajaa vastaan nostettu kanne, samoin kuin päävelkojaa vastaan nostettu kanne, on jätettävä mainitun yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

59. Näiden näkökohtien perusteella ehdotan yhteisöjen tuomioistuimelle, että se vastaisi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toiseen kysymykseen siten, että Brysselin yleissopimuksen 1 artiklaa on tulkittava niin, että jäsenvaltion vireille panema oikeusriita, jonka kohteena on vastaajan velvoittaminen maksamaan tullivelat ja jonka perustana on yksityisoikeudellinen takaussopimus, on tulliasia.

60. Ottaen huomioon se vastaus, jota ehdotan yhteisöjen tuomioistuimelle toiseen ennakkoratkaisukysymykseen, riidan ratkaisemiselle ei ole merkitystä ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellä, jossa halutaan selvittää, missä määrin valtion esittämää, yksityisoikeudelliseen takaussopimukseen perustuvaa vaatimusta voidaan pitää julkisoikeudellisen vallan käyttämisenä, kun takaussopimus on tehty sellaisen ehdon täyttämiseksi, jonka valtio on asettanut vuoden 1975 TIR-yleissopimuksen 6 artiklan perusteella. Ehdotan näin ollen, että tähän kysymykseen ei vastata.

V Ratkaisuehdotus

61. Edellä esitettyjen näkökohtien perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaisi Hoge Raad der Nederlandenin esittämiin kysymyksiin seuraavasti:

Tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla 27 päivänä syyskuuta koskevan 1968 tehdyn yleissopimuksen 1 artiklaa on tulkittava niin, että jäsenvaltion vireille panema oikeusriita, jonka kohteena on vastaajan velvoittaminen maksamaan tullivelat ja jonka perustana on yksityisoikeudellinen takaussopimus, on tulliasia.